





Salon Sporları Hakemlerinin Karar Verme ve Özgüven Düzeylerinin İncelenmesi

Review of Decision-Making and Self-Confidence Levels of Salon Sports Referees

Bekir ÇAR¹
Oğuzhan ARSLAN¹
Ahmet KURTOĞLU¹
Latif AYDOS²

¹Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, Balıkesir, Türkiye

²Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, Ankara, Türkiye



ÖZ

Bu çalışmanın amacı; badminton, basketbol, hentbol ve voleybol gibi salon sporlarında görev yapan hakemlerin karar verme ve öz güven düzeylerinin cinsiyet, branş, eğitim durumu, hakemlik süresi, hakemlik kategorisi, medeni durum ve yaş değişkenlerine göre incelenmesidir. Araştırmaya 2021–2022 yılında Ankara ilinde görev yapan 296 hakem gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada, katılımcılara Kişisel Bilgi Formu, Taşdelen (2002)'in uyarladığı “Karar Verme Stilleri Ölçeği (KVSÖ)” ve Akın (2007) tarafından geliştirilen “Özgüven Ölçeği” uygulanmıştır. Uygulanan analizler verilerin normal dağıldığını ve ikili karşılaştırmalar için bağımsız örneklem t-testi, ikiden fazla grupların karşılaştırılması için tek yönlü ANOVA testi yapılmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi 0,05 olarak belirlenmiştir. Salon sporları hakemlerinin karar verme stillerinde cinsiyet(bağımlı ve kaçınmacı), medeni durumu(kaçınmacı), yaş(bağımlı) ve branş(bağımlı) göre farklılık olduğu, eğitim durumu değişkenine göre farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Özgüven ölçeğine bakıldığı zaman eğitim durumunda(dışsal ve ölçek toplamında) farklılık olduğu, cinsiyet, medeni durum ve yaşa göre istatistiksel olarak farklılık olmadığı belirlenmiştir. Sonuç olarak salon hakemlerinin karar verme stilleri ve özgüven düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı olmayan bir ilişki olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Özgüven, karar verme stilleri, spor

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the level of self-confidence, gender, industry, educational status, referee time, and referee category of referees in sports such as badminton, basketball, handball, and volleyball. It is examined according to the variables of marital status and age. During 2021–2022, 296 referees who worked in Ankara province volunteered to participate in the study. The study used relational screening patterns from quantitative research methods. In the study, participants were presented with the “Confidence Scale” developed by the Personal Information Form, Tasdelen (2002), “Decision Styles Scale (KVSÖ),” and Akın (2007). The independent samples *t*-test for the applied analysis is performed for the normal distribution of the data and for the dual comparisons, and one-sided ANOVA test was performed to compare more than two groups. The significance level in the study was set at .05. It was found that sports referees differ in their decision-making styles according to gender (dependent and abstinent), marital status (offender), age (dependent), and industry (dependent) and that there was no difference in the variability of educational situation. When looking at the confidence scale, it was found that there is a difference in the educational situation (in the sum of external and scale) and that there is no statistical difference in gender, marital status, and age. This indicates that there is a negative correlation between decision-making style and confidence level among salon jurors.

Keywords: Confidence, decision-making styles, sports

Giriş

Spor müsabakalarında karar verme, bilişsel süreçlerde diğer alternatiflere bakarak bir seçeneğin belirlenmesinde kullanılırken, özgüven ise kaygıların ortadan kalkmasıyla beraber pozitif düşünme olarak bilinmektedir. Bu şekilde düşünüldüğünde karar verme ve özgüven kişilerin spor alanlarında psikolojik olarak güçlü olmasına katkı sağlamaktadır.

Geliş Tarihi/Received: 24.12.2022

Kabul Tarihi/Accepted: 27.01.2023

Yayın Tarihi/Publication Date: 03.03.2023

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:

Bekir ÇAR

E-mail: carbekir@gmail.com

Cite this article as: Çar, B., Arslan, O., Kurtoğlu, A., & Aydos, L. (2023). Review of decision-making and self-confidence levels of salon sports referees. *Research in Sport Education and Sciences*, 25(1), 19-25.



Copyright@Author(s) - Available online at sportsjournals-ataunipress.org

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Özgüven; kişilerin kendi özeleştirisini yapmasını sağlayan, bireylerin hedeflerine ulaşabileceklerine inandıkları duygudur (Feltz, 1988). Ayrıca bireylerin kendilerine karşı olumlu tutumlar geliştirmesi, kendini olduğu gibi kabullenmesi, davranışlarında hedefe ulaşmak için yeteneklerinin farkında olması ve kendine özgü kararlar alabilmesidir (Feltz, 1988).

Bir hakemin fiziki kapasite, ruhsal durum ve özgüveniyle alakalı "yetkin" olmak zorundadır. Bu özellikleri olan hakemler müsabakalar esnasında iç ve dış baskılara karşı pozitif tepkiler vererek, sağlıklı düşünebilir. Hakemler özgüvenleri sayesinde müsabaka performanslarını yükseltebilirler. Kararlarında net olur ve müsabakalarda her iki takımında da adil olarak yaklaşabilirler (Simmons 2011).

Özgüven ile ilgili; Damar ve Uçan (2021) spor yapan ve sedanter bireylerin özgüven düzeylerinin incelenmesi, Kaya ve Tuncel (2021) takım sporları hakemlerinin öz güven düzeylerinin incelenmesi ve Bostancı ve ark. (2016) dağcılarının özgüven seviyelerinin incelenmesine yönelik bilimsel çalışmaların yapıldığı görülmektedir.

Karar; kişinin bir amaca ulaşmak için sergilemiş olduğu davranıştır (Kuzgun, 2000). Karar vermek; bireylerin psikolojik olarak rahat olması, çeşitli olasılıkları hızlı bir şekilde gözden geçirmesi ve kişilerin tek bir yöntemle hedefe yönelmesidir (Kuzgun, 2000). Karar vermek için; en uygun düşüncenin uygulanması (akılcı), bireylerin iç sesini dinlemesi (sezgisel), çevredeki kişilerin düşüncelerini uygulaması (bağımlı), düşüncelerini uygulamakta kararsız olması (kaçıngan) ve koşullara uygun hareket etmesi (spontan) gibi karar verme çeşitleri bulunmaktadır (Philips ve ark., 1984; Scott & Bruce, 1995).

Karar verme ile ilgili; Atılğan ve Tükel' in (2019) hakemlerin karar verme stillerinin incelenmesi, Demir-Tekkurşun ve ark. (2018) sporcuların karar verme stillerinin incelenmesi, Egesoy ve ark. (1999) üst düzey olmayan sporcuların karar verme performansları ile hızlarının incelenmesi, Ghareeb ve Kaya'nın (2022) futbolcularının karar verme stillerinin incelenmesi, Güvendi ve ark. (2020) triatlon sporcularının karar verme stilleri ilişkilerinin incelenmesi ve Işım ve ark.' larının (2019) amatör liglerde mücadele eden futbolcuların karar verme düzeylerinin incelenmesine yönelik bilimsel çalışmaların yapıldığı görülmektedir.

Karar verme müsabakalar esnasında hakemlerin en büyük kozudur. Hakemlerin vermiş olduğu kararlar müsabaka esnasında çok fazla değişikliğe uğramaz. Müsabakalarda çabuk düşünme, adil davranma, kurallara hakim olma ve kuralları uygulamaktan yorumlama yeteneğinin üst düzeyde olması gerekmektedir (Aksu, 2016).

Karar verme ve özgüven ile ilgili; Kartal'ın (2021) beden eğitimi öğretmenlerinin karar verme ve öz yeterliliklerinin incelenmesi ve Yerebatan'ın (2019) basketbol hakemlerinin karar verme ve özgüven düzeylerinin incelenmesine yönelik bilimsel çalışmaların yapıldığı görülmektedir

Bu çalışmanın amacı, salon sporları hakemlerinin cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, yaş, branş, hakemlik kategorisi ve aktif hakemlik süresi değişkenlerine göre karar verme stilleri ve özgüven düzeylerinin incelenmesidir.

Yöntem

Araştırma Grubu

Bu araştırmanın çalışma evrenini 2021–2022 sezonunda, Ankara ilinde voleybol, hentbol, basketbol ve badminton branşlarında

görev yapan ölçüt örnekleme yöntemiyle seçilen 296 salon hakemi oluşturmuştur. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada veri toplamak için, Kişisel Bilgi Formu, Taşdelen (2002)'in uyarladığı "Karar Verme Stilleri Ölçeği (KVSÖ)" ve "Özgüven Ölçeği" kullanılmıştır. Skewness ve Kurtosis değerlerinin $\pm 1,5$ arasında dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Çalışmadaki araştırma grubunun demografik özellikleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından geliştirilen bu form; araştırmaya katılan salon sporu hakemlerinin cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, yaş, branş, hakemlik kategorisi ve mesleki kıdem ile ilgili bilgileri toplanmıştır.

Karar Verme Stilleri Ölçeği (KVSÖ): Sporcuların karar verme stillerini belirlemede, Scott ve Bruce (1995) tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlaması Taşdelen (2002) tarafından yapılan "Karar Verme Stilleri Ölçeği" kullanılmıştır. KVSÖ 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek incelendiğinde iç tutarlılığı ,74 ile ,79 aralığındadır.

Özgüven Ölçeği; Akın (2007) tarafından geliştirilen Öz-güven Ölçeği 33 maddeden oluşmaktadır.

Verilerin Toplanması

Veriler toplamak amacıyla Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Etik Komisyonundan gerekli izinler alınmıştır. Ölçme işlemi öncesinde katılımcılara bilgi verilmiş ve gönüllü olarak katılımları sağlanmıştır. Araştırmaya katılan bireyler hakemlik lisans güncelleme kursunda oldukları zamanda ölçeklere katılım sağlamışlardır. Ölçek formunun doldurulması 5–10 dakika sürmüştür.

Araştırmanın etik ilkelere uygunluğu, Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Etik Komisyonunun 3 Haziran 2022 tarih ve 2022-6 sayılı kararınca onanmıştır.

Tablo 1.
Salon Sporları Hakemlerinin Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Özellikler	Kategoriler	f	%
Cinsiyet	Kadın	96	32,4
	Erkek	200	67,6
Medeni Durum	Evlü	170	57,4
	Bekar	126	42,6
Eğitim Durumu	Lise	78	26,4
	Ön Lisans	55	18,6
	Lisans	134	45,3
	Lisansüstü	29	9,8
Yaş	18–24 arası	65	22
	25–32 arası	74	25
	33–39 arası	62	20,9
	40 ve üzeri	95	32,1
Hakemlik Branşı	Voleybol	72	24,3
	Hentbol	79	26,7
	Basketbol	73	24,7
	Badminton	72	24,3
Aktif Hakemlik Süresi	1–5 Yıl arası	90	30,4
	6–10 Yıl arası	92	31,1
	11–15 Yıl arası	60	20,3
	16 Yıl ve üzeri	54	18,2
Hakemlik Seviyesi	Ulusal	69	23,3
	İl	100	33,8
	Aday	45	15,2
	Klasman	47	15,9
	Masa Hakemi	35	11,8
Toplam		296	100

İstatistiksel Analiz

Araştırma sonucunda elde edilen veriler belirli işlemler sonucunda analiz edilmiştir. Öncelikle veriler düzenlenerek veri analizi programına aktarılmıştır. Analiz öncesinde gerçekleştirilen diğer bir işlem ise tek değişkenli ve çok değişkenli aykırı değerler açısından gerekli ayıklamaların yapılmasıdır. Ayrıca basıklık ve çarpıklık değerleri de değerlendirilmeye alınmış ve sonuç olarak verilerin normal dağıldığı görülmüştür. Bu doğrultuda iki değişkeni test etmek amacıyla bağımsız örneklem t testi; üç ve daha fazla değişkeni test etmek için ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Karar verme stili ve özgüven ölçeği salon hakemlerine uygulanması ile elde edilen veriler veri tabanına kaydedilerek değerlendirilmeye alınmıştır. Analizlerin tümü IBM SPSS Statistic 26.0 programı (IBM Statistical Package for the Social Sciences Corp., Armonk, NY, USA) kullanılarak yapılmıştır.

Çalışmaya katılan salon hakemlerinin karar verme stili ve özgüven düzeyleri toplam puan ortalamaları incelendiğinde dağılımın KVSÖ' de ,735 to ,782 aralığında, Özgüven ölçeğinde -1,020 to ,960 aralığında olduğu tespit edilmiştir.

Bulgular

Çalışmaya katılan sporcuların demografik özelliklerine göre dağılımı Tablo 1 de incelenmiştir.

Araştırmaya katılan salon hakemlerinin %32,4'ü kadın, %67,6'sı ise erkektir. Medeni durum bakımından %57,4'ü evli, %42,6'sı bekarıdır. Lisans mezunu olanların oranı%45,3, lisans üstü derecesi olanların ise %9,8'dir. Hakemlerin %22'si 18-24, %25'i 25-32, %20,9'u 33-39 yaş arasında ve %32,1'i 40 yaş ve üzerindedir. Yüzde 24,3'ü voleybol, %26,7'si hentbol, %24,7'si basketbol ve %24,3'ü badminton hakemidir. Hakemlik geçmişi göre oranlar, 1-5 yıl arasında %30,4; 6-10 yıl arasında %31,1; 11-15 yıl arasında %20,3 ve 16 yıl üzerinde %18,2'dir. Hakemlik seviyesine göre, %23,3'ünün ulusal hakem, %33,8'inin il hakemi, %15,2'sinin aday hakem, %15,9'unun klasman hakemi ve %11,8'inin masa hakemi olduğu görülmektedir.

Tablo 2'ye göre salon sporları hakemlerinin karar verme stillerine ilişkin puanlar incelendiğinde bağımlı [$t(294)= 2,018; p < ,05$] ve kaçınmacı [$t(294)=2,158; p < ,05$] boyutları açısından cinsiyet değişkeninde farklılık görülmektedir. Kadın hakemlerin bağımlı alt boyutu ($\bar{x}=3,29$) ve kaçınmacı alt boyutu ($\bar{x}=2,25$) erkeklere göre puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Özgüven ölçeğine bakıldığında erkek hakemler ve kadın hakemler arasında ölçek puanlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 3'e göre salon sporları hakemlerinin karar verme stillerine ilişkin puanlar incelendiğinde kaçınmacı alt boyutunda [$t(294)=-2,997; p < ,05$] medeni durum değişkeninde farklılık görülmektedir. Bekar hakemlerin kaçınmacı alt boyutu ($\bar{x}=2,27$) evli hakemlere göre puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan salon sporu hakemlerinin karar verme stili alt boyutu ve toplam boyutlarında [$t(294)=-,513; p > ,05$]; özgüven ölçeği toplam boyutu [$t(294)=1,075; p > ,05$] medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tablo 4'e göre salon sporları hakemlerinin karar verme stillerine ilişkin ölçeğin alt boyutundan alınan puanları incelendiğinde eğitim durumu açısından farklılık görülmemektedir. Özgüven ölçeği incelendiğinde içsel özgüven alt boyutunda farklılık görülmezken, dışsal özgüven [$F(3,292)=3,317; p > ,05$] ve özgüven ölçeğinin toplam [$F(3,292)=2,980; p > ,05$] boyutları eğitim durumu açısından farklılık görülmektedir. Lisans ve üzeri mezunu hakemlerin dışsal özgüven ($\bar{x}=4,30$) ve ölçeğin toplam boyutundan aldıkları

Tablo 2.
Karar Verme Stili ve Özgüven Düzeylerinin Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Faktörler	Cinsiyet	n	\bar{X}	S	sd	t	p
Rasyonel	Kadın	96	4,23	,55	294	1,736	,084
	Erkek	200	4,09	,68			
Sezgisel	Kadın	96	3,65	,80	294	-,546	,585
	Erkek	200	3,70	,84			
Bağımlı	Kadın	96	3,29	,75	294	2,018	,044*
	Erkek	200	3,09	,82			
Kaçınmacı	Kadın	96	2,25	,87	294	2,158	,032*
	Erkek	200	2,03	,82			
Kendiliğinden	Kadın	96	2,96	,80	294	,564	,573
	Erkek	200	2,91	,83			
Ölçek Toplamı	Kadın	96	3,28	,46	294	1,959	,051
	Erkek	200	3,16	,46			
İçsel Özgüven	Kadın	96	4,21	,64	294	-,791	,429
	Erkek	200	4,26	,52			
Dışsal Özgüven	Kadın	96	4,21	,65	294	-,362	,717
	Erkek	200	4,23	,53			
Ölçek Toplamı	Kadın	96	4,21	,63	294	-,304	,552
	Erkek	200	4,25	,51			

($p < ,05$)

puanlar ($\bar{x}=4,31$) lisansüstü mezunu olan hakemlere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 5'de görüldüğü üzere araştırmaya katılan salon sporu hakemlerinin karar verme stili ölçeği puanları incelendiğinde bağımlı alt boyutunda [$F(3,292)=3,219; p < ,05$] farklılık olduğu görülmektedir. 18-24 yaş grubu hakemlerinin bağımlı alt boyutu ($\bar{x}=3,35$), 33-39 yaş grubu hakemlerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Özgüven ölçeğinden aldıkları puanlar incelendiğinde yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Tablo 6'da görüldüğü üzere karar verme stili ölçeğinin alt boyutlarına göre yapılan analizler sonucunda salon sporları hakemlerinin bağımlı alt boyutunda [$F(3,292)=7,368; p < ,05$], branşa göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Bağımlı alt boyutu incelendiğinde basketbol branşı hakemlerinin ($\bar{x}=3,44$) en yüksek puan aldıkları, badminton branşı hakemlerinin ($\bar{x}=2,84$) en düşük

Tablo 3.
Karar Verme Stili ve Özgüven Düzeylerinin Medeni Duruma Göre T-Testi Sonuçları

Faktörler	Medeni Durum	N	\bar{X}	S	SD	t	p
Rasyonel	Evli	170	4,16	,59	294	,541	,589
	Bekar	126	4,11	,71			
Sezgisel	Evli	170	3,75	,78	294	1,704	,089
	Bekar	126	3,59	,88			
Bağımlı	Evli	170	3,10	,79	294	-1,294	,197
	Bekar	126	3,22	,83			
Kaçınmacı	Evli	170	1,97	,69	294	-2,997	,003*
	Bekar	126	2,27	,99			
Kendiliğinden	Evli	170	2,95	,73	294	,713	,476
	Bekar	126	2,88	,93			
Ölçek Toplamı	Evli	170	3,19	,40	294	-,513	,609
	Bekar	126	3,22	,54			
İçsel Özgüven	Evli	170	4,27	,49	294	,843	,400
	Bekar	126	4,21	,65			
Dışsal Özgüven	Evli	170	4,26	,52	294	1,266	,207
	Bekar	126	4,18	,64			
Ölçek Toplamı	Evli	170	4,27	,49	294	1,075	,283
	Bekar	126	4,20	,63			

($p < ,05$)

Tablo 4.
Karar Verme Stili ve Özgüven Düzeyinin Eğitim Durumu Göre ANOVA Testi Sonuçları

Faktörler	Eğitim Düzeyi	N	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Rasyonel	Lise	78	4,16	,49	Gruplararası	,425	3	,142	,340	,797	
	Ön Lisans	55	4,19	,53	Gruplariçi	121,791	292	,417			
	Lisans	134	4,13	,74	Toplam	122,216	295				
	Lisansüstü	29	4,05	,72							
Sezgisel	Lise	78	3,66	,75	Gruplararası	,983	3	,328	,476	,699	
	Ön Lisans	55	3,73	,67	Gruplariçi	200,939	292	,688			
	Lisans	134	3,71	,91	Toplam	201,922	295				
	Lisansüstü	29	3,53	,91							
Bağımlı	Lise	78	3,26	,79	Gruplararası	1,917	3	,639	,988	,399	
	Ön Lisans	55	3,11	,80	Gruplariçi	188,882	292	,647			
	Lisans	134	3,08	,81	Toplam	190,799	295				
	Lisansüstü	29	3,25	,78							
Kaçınmacı	Lise	78	2,17	,88	Gruplararası	2,727	3	,909	1,277	,282	
	Ön Lisans	55	2,24	,79	Gruplariçi	207,911	292	,712			
	Lisans	134	2,02	,88	Toplam	210,639	295				
	Lisansüstü	29	1,97	,63							
Kendiliğinden	Lise	78	2,87	,85	Gruplararası	2,123	3	,708	1,052	,370	
	Ön Lisans	55	3,05	,81	Gruplariçi	196,351	292	,672			
	Lisans	134	2,94	,83	Toplam	198,474	295				
	Lisansüstü	29	2,74	,69							
Ölçek Toplamı	Lise	78	3,22	,41	Gruplararası	,583	3	,194	,890	,447	
	Ön Lisans	55	3,27	,44	Gruplariçi	63,732	292	,218			
	Lisans	134	3,18	,52	Toplam	64,315	295				
	Lisansüstü	29	3,11	,39							
İçsel Özgüven	Lise	78	4,24	,60	Gruplararası	2,298	3	,766	2,441	,064	
	Ön Lisans	55	4,18	,55	Gruplariçi	91,610	292	,314			
	Lisans	134	4,32	,49	Toplam	93,908	295				
	Lisansüstü	29	4,03	,77							
Dışsal Özgüven	Lise	78	4,23	,64	Gruplararası	3,185	3	1,062	3,317	,020*	3-4
	Ön Lisans	55	4,16	,52	Gruplariçi	93,462	292	,320			
	Lisans	134	4,30	,49	Toplam	96,647	295				
	Lisansüstü	29	3,96	,74							
Ölçek Toplamı	Lise	78	4,23	,60	Gruplararası	2,697	3	,899	2,980	,032*	3-4
	Ön Lisans	55	4,17	,52	Gruplariçi	88,102	292	,302			
	Lisans	134	4,31	,48	Toplam	90,800	295				
	Lisansüstü	29	3,99	,74							

(p < .05)

puan aldıkları görülmektedir. Özgüven ölçeğine bakıldığında salon hakemleri arasında ölçek puanlarında branşa göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Tartışma

Bu çalışma, salon sporu hakemlerinin karar verme ve özgüven düzeyleri cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, yaş, branş, hakemlik kategorisi ve aktif hakemlik süresi değişkenleri bakımından incelenmesidir.

Araştırma bulgularına göre salon sporları hakemlerinin karar verme stilleri cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde bağımlı alt boyutu ve kaçınmacı alt boyutunda kadın hakemlerin erkek hakemlere göre istatistiksel olarak daha yüksek puan aldıkları belirlenmiştir. Atılgan ve Tükel (2019) hakemlere yönelik çalışmasında kaçınan alt boyutunda erkek hakemlerin kadın hakemlere göre daha yüksek puan aldığı sonucuna ulaşmıştır. Deryahanoğlu (2014) ve Dılmaç ve Bozgeyikli (2009) çalışmalarında cinsiyete göre karar verme becerilerinin farklı olduğunu tespit etmişlerdir. Hansson ve Andersen (2007), Tekin ve ark. (2009), Tekkurşun-Demir ve ark. (2018) ve Yerebatan (2019) çalışmalarında cinsiyet değişkenine karar verme becerilerinin istatistiksel olarak farklılaşmadığını belirtmişlerdir. Çalışmamızda salon sporları

hakemlerinin özgüven düzeyleri cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde istatistiksel olarak farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu durumun günümüzde eğitimde, sporda, sağlıkta, toplumsal statüde kadın-erkek eşitliğine ilişkin faaliyetlerin artmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Baştuğ ve ark. (2016) futbol hakemlerinin, Bostancı ve ark. (2016) dağcılarının ve Doğru (2017) spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin özgüven düzeylerini araştırdıkları çalışmalarda cinsiyet değişkenine göre farklılık olmadığını tespit etmişlerdir. Başoğlu (2018), dağcılık sporcularına yönelik araştırmalarında ise kadın sporcuların erkek sporculara göre özgüven düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmamızda salon sporları hakemlerinin karar verme stilleri medeni durum değişkenine göre incelendiğinde kaçınmacı alt boyutunda bekar hakemlerin, evli hakemlere göre daha yüksek puan aldıkları görülmektedir. Bu sonuca bakıldığında bekar hakemlerin karar verirken kaçındığı ve seçimlerini erteledikleri düşünülebilir. Deryahanoğlu (2014) ve Yerebatan (2019) araştırmalarında medeni durum değişkenine göre karar verme stillerinde farklılık olduğu, Ghareeb ve Kaya (2022) çalışmasında medeni durum değişkenine göre farklılık olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Çalışmamızda salon sporları hakemlerinin özgüven düzeyleri medeni durum değişkenine göre istatistiksel olarak

Tablo 5.
Karar Verme Stili ve Özgüven Düzeylerinin Yaşa Göre ANOVA Testi Sonuçları

Faktörler	Yaş	n	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Rasyonel	18-24 arası	65	4,11	,76	Gruplararası	1,643	3	,548	1,326	,266	
	25-32 arası	74	4,17	,57	Gruplariçi	120,574	292	,413			
	33-39 arası	62	4,01	,60	Toplam	122,216	295				
	40 ve üzeri	95	4,21	,64							
Sezgisel	18-24 arası	65	3,54	,88	Gruplararası	2,068	3	,689	1,007	,390	
	25-32 arası	74	3,72	,71	Gruplariçi	199,854	292	,684			
	33-39 arası	62	3,66	,86	Toplam	201,922	295				
	40 ve üzeri	95	3,76	,85							
Bağımlı	18-24 arası	65	3,35	,82	Gruplararası	6,108	3	2,036	3,219	,023*	1-3
	25-32 arası	74	3,22	,68	Gruplariçi	184,691	292	,633			
	33-39 arası	62	2,93	,77	Toplam	190,799	295				
	40 ve üzeri	95	3,10	,87							
Kaçınmacı	18-24 arası	65	2,17	,90	Gruplararası	1,837	3	,612	,856	,464	
	25-32 arası	74	2,16	,89	Gruplariçi	208,802	292	,715			
	33-39 arası	62	2,11	,86	Toplam	210,639	295				
	40 ve üzeri	95	1,99	,76							
Kendiliğinden	18-24 arası	65	2,84	,92	Gruplararası	,995	3	,332	,491	,689	
	25-32 arası	74	2,89	,80	Gruplariçi	197,479	292	,676			
	33-39 arası	62	2,99	,77	Toplam	198,474	295				
	40 ve üzeri	95	2,96	,80							
Ölçek Toplamı	18-24 arası	65	3,20	,50	Gruplararası	,299	3	,100	,455	,714	
	25-32 arası	74	3,24	,46	Gruplariçi	64,016	292	,219			
	33-39 arası	62	3,14	,47	Toplam	64,315	295				
	40 ve üzeri	95	3,21	,45							
İçsel Özgüven	18-24 arası	65	4,20	,71	Gruplararası	,661	3	,220	,689	,559	
	25-32 arası	74	4,24	,53	Gruplariçi	93,247	292	,319			
	33-39 arası	62	4,21	,62	Toplam	93,908	295				
	40 ve üzeri	95	4,31	,42							
Dışsal Özgüven	18-24 arası	65	4,14	,72	Gruplararası	1,335	3	,445	1,363	,254	
	25-32 arası	74	4,24	,51	Gruplariçi	95,312	292	,326			
	33-39 arası	62	4,16	,63	Toplam	96,647	295				
	40 ve üzeri	95	4,31	,44							
Ölçek Toplamı	18-24 arası	65	4,17	,70	Gruplararası	,945	3	,315	1,023	,383	
	25-32 arası	74	4,24	,51	Gruplariçi	89,855	292	,308			
	33-39 arası	62	4,19	,62	Toplam	90,800	295				
	40 ve üzeri	95	4,31	,41							

farklılaşmadığı görülmüştür ($p > ,05$). Damar ve Uçan (2021)' in spor yapan ve yapmayan bireylere yönelik, Kaya ve Tuncel (2021)'in takım sporları hakemlerinin özgüven incelenmesi araştırmalarında medeni durum değişkenine göre farklılık olduğu görülmüştür. Aksu (2016) ve Yerebatan (2019) çalışmalarında evli bireylerin bekar bireylere göre özgüven düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit etmiştir.

Çalışmamızda salon sporları hakemlerinin karar verme stilleri alt boyutları ve ölçek geneli toplam puanları incelendiğinde eğitim durumu değişkenine göre farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu durumda hakemlerin branşlara özgü almış oldukları hizmetçi eğitimlerinin yararlı olduğu düşünülebilir. Atılgan ve Tükel (2019), Tekkurşun-Demir ve ark, (2018) araştırmalarında karar verme stillerinin eğitim durumuna göre farklılık olduğu, Aygün (2018) ve Ghareeb ve Kaya (2022) araştırmalarında karar verme stillerinin eğitim durumuna göre değişiklik göstermediğini tespit etmişlerdir. Araştırmamızda salon hakemlerinin özgüven düzeyleri eğitim durumu değişkenine göre incelendiğinde; ölçeğin dışsal alt boyutunda ve ölçeğin toplam puanında lisans mezunu olan hakemlerin, lisansüstü mezunu hakemlere göre daha yüksek puan aldıkları tespit edilmiştir. Bu durumun eğitim düzeyinin bireylerin sosyalleşme kavramına yönelik dışsal özgüvenlerinin değişkenlik göstermesinde etkisi olduğu düşünülebilir. Kaya ve

Tuncel (2021) takım sporları hakemlerine yönelik araştırmasında eğitim durumu değişkenine göre özgüven puan ortalamalarının ön lisans ve lisans mezunlarının, yüksek lisans mezunu olan kişilerin puan ortalamalarından daha yüksek olduğu, Tekin ve ark, (2009) savunma sporları hakemlerinin öz güven düzeylerine yönelik araştırmasında eğitim durumu değişkenine göre farklılık olduğunu tespit etmişlerdir.

Araştırmada salon sporları hakemlerinin karar verme stilleri yaş değişkenine göre incelendiğinde; karar verme stilleri alt boyutunda 18-24 yaş grubu arasındaki hakemlerin bağımlı alt boyutlarının, 33-39 yaş grubu arasındaki hakemlere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Kıratlı ve İkizler (2021) tenis hakemlerinin karar verme stillerine yönelik araştırmasında hakemlerin yaşlarının arttıkça kaçınan ve panik karar verme stillerinde farklılaşma olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kural (2013) araştırmasında yaş değişkenine göre farklılık olduğunu; Tekkurşun-Demir ve ark., (2018) araştırmalarında yaş değişkenine karar verme düzeylerinde farklılık olmadığını belirtmişlerdir. Çalışmamızda salon sporları hakemlerinin özgüven düzeyleri yaş değişkenine göre istatistiksel olarak farklılık olmadığı görülmüştür. Kişinin hangi yaşta olursa olsun kendine inandığının ve verdiği kararlarda başarılı sonuçlara ulaşabileceği konusunda özgüvenlerinin yüksek olduğu düşünülebilir. Karagün (2014), profesyonel sporcularda öz güven

Tablo 6.
Karar Verme Stili ve Özgüven Düzeylerinin Branşa Göre ANOVA Testi Sonuçları

Faktörler	Branş	n	\bar{X}	S	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Fark
Rasyonel	Voleybol	72	4,14	,60	Gruplararası	,968	3	,323	,777	,508	
	Hentbol	79	4,05	,79	Gruplariçi	121,248	292	,415			
	Basketbol	73	4,17	,49	Toplam	122,216	295				
	Badminton	72	4,20	,65							
Sezgisel	Voleybol	72	3,65	,79	Gruplararası	,819	3	,273	,396	,756	
	Hentbol	79	3,73	,96	Gruplariçi	201,103	292	,689			
	Basketbol	73	3,61	,70	Toplam	201,922	295				
	Badminton	72	3,73	,83							
Bağımlı	Voleybol	72	3,21	,75	Gruplararası	13,426	3	4,475	7,368	,000*	1-2-3-4
	Hentbol	79	3,11	,76	Gruplariçi	177,372	292	,607			
	Basketbol	73	3,44	,80	Toplam	190,799	295				
	Badminton	72	2,84	,81							
Kaçınmacı	Voleybol	72	2,04	,76	Gruplararası	3,645	3	1,215	1,714	,164	
	Hentbol	79	2,16	,94	Gruplariçi	206,994	292	,709			
	Basketbol	73	2,24	,90	Toplam	210,639	295				
	Badminton	72	1,95	,74							
Kendiliğinden	Voleybol	72	2,94	,77	Gruplararası	,037	3	,012	,018	,997	
	Hentbol	79	2,93	,86	Gruplariçi	198,437	292	,680			
	Basketbol	73	2,92	,85	Toplam	198,474	295				
	Badminton	72	2,91	,81							
Ölçek Toplamı	Voleybol	72	3,20	,44	Gruplararası	,831	3	,277	1,274	,283	
	Hentbol	79	3,20	,57	Gruplariçi	63,484	292	,217			
	Basketbol	73	3,28	,41	Toplam	64,315	295				
	Badminton	72	3,13	,43							
İçsel Özgüven	Voleybol	72	4,29	,48	Gruplararası	,365	3	,122	,380	,767	
	Hentbol	79	4,20	,70	Gruplariçi	95,543	292	,320			
	Basketbol	73	4,23	,56	Toplam	93,908	295				
	Badminton	72	4,27	,48							
Dışsal Özgüven	Voleybol	72	4,27	,51	Gruplararası	,570	3	,190	,578	,630	
	Hentbol	79	4,18	,69	Gruplariçi	96,076	292	,329			
	Basketbol	73	4,18	,58	Toplam	96,647	295				
	Badminton	72	4,27	,48							
Ölçek Toplamı	Voleybol	72	4,28	,48	Gruplararası	,443	3	,148	,478	,698	
	Hentbol	79	4,19	,69	Gruplariçi	90,356	292	,309			
	Basketbol	73	4,20	,55	Toplam	90,800	295				
	Badminton	72	4,27	,47							

düzeylerinin incelenmesine yönelik araştırmasında yaş değişkenine göre farklılık olmadığını tespit etmiştir. Damar ve Uçan (2021) ve Bostancı ve ark., (2016) çalışmalarında özgüven düzeylerinin yaş değişkenine göre farklılaştığını, Gökkaya ve Biçer (2017) çalışmasında özgüven düzeylerinin yaş grubu değişkenine göre farklılık göstermediği belirtilmiştir.

Araştırmamızda salon sporları hakemlerinin karar verme stilleri branş değişkenine göre incelendiğinde basketbol hakemlerinin bağımlı alt boyutunun, voleybol, hentbol ve badminton hakemlerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Tekkurşun-Demir ve ark., (2018) bireysel ve takım sporcularının karar verme stillerine yönelik araştırmasında; branşa göre farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Çalışmamızda salon sporları hakemlerinin özgüven düzeyleri branş değişkenine göre istatistiksel olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir; bu bağlamda düşünüldüğünde, hakemlerin özgüven düzeyleri üzerinde farklı branşların etkisinin olmadığı söylenebilir.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak; salon sporları hakemlerinin karar verme stillerinde cinsiyet, medeni durum, yaş, branş ve mesleki tecrübeye göre farklılık olduğu; eğitim durumu değişkenine göre farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Özgüven ölçeğine ait toplam puanlar

değerlendirildiğinde ise eğitim durumuna göre farklılık olduğu; cinsiyet, medeni durum, yaş ve branş değişkenlerine göre istatistiksel olarak farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca salon hakemlerinin karar verme stilleri ve özgüven düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı olmayan bir ilişki bulunmuştur.

Hakemlerin mesleklerinde daha başarılı olabilmeleri için, çalışma ortamlarında düzenlemeler ve iyileştirmeler yapılmalıdır. İş koşullarının uygun hale getirilmesi iş stresini azaltacaktır. Hakemlik kurslarında hakemlerin karşılaştıkları sorunlara nasıl çözümler getirilebileceği gibi konulara ağırlık verilmelidir. Bunun için seminerler düzenlenip iş stresi, karar verme yetisi, özgüven düzeylerini artırıcı yöntemlerle yol gösterilebilir. Hakemlerin görev aldıkları müsabaka sayıları artırılarak hem özgüven düzeyleri artırılabilir hem de karar verme stilleri geliştirilebilir. Hakemlerin; antrenörler, sporcular ve yöneticiler gibi dış paydaşlarla olumlu iletişim içinde olmaları müsabakada doğru kararlar vermesinde etkili olabileceği söylenebilir.

Etik Komite Onayı: Bu çalışma için etik komite onayı Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi'nden (Tarih: 3 Haziran 2022, Sayı: 2022-6) alınmıştır.

Hasta Onamı: Yazılı hasta onamı bu çalışmaya katılan hastalardan alınmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir – B.Ç., O.A.; Tasarım – B.Ç., O.A., A.K.; Denetleme – L.A.; Kaynaklar – O.A.; Malzemeler – O.A.; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi – O.A., A.K.; Analiz ve/veya Yorum – B.Ç., A.K.; Literatür Taraması – L.A., O.A.; Yazıyı Yazan – B.Ç., O.A.; Eleştirel İnceleme – L.A.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmiştir.

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval was received for this study from the ethics committee of Bandırma Onyedü Eylül University (Date: June 3, 2022, Number: 2022-6).

Informed Consent: Written informed consent was obtained from patients who participated in this study.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Concept – B.C., O.A.; Design – B.C., O.A., A.K.; Supervision – L.A.; Resources – O.A.; Materials – O.A.; Data Collection and/ or Processing – O.A., A.K.; Analysis and/ or Interpretation – B.C., A.K.; Literature Search – L.A., O.A.; Writing Manuscript – B.C., O.A.; Critical Review – L.A.

Declaration of Interests: The author have no conflicts of interest to declare.

Funding: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- Akın, A. (2007). Özgüven ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik özellikleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 167–176.
- Aksu, A. (2016). *Farklı klasmanlarda görev yapan futbol hakemlerinin iletişim becerileri ve öz güven düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi: Aydın İli Örneği* (Tez No: 437462) [Yüksek Lisans Tezi]. Aydın Üniversitesi.
- Atılgan, D., & Tükel, Y. (2019). Hakemlerin karar verme stillerinin incelenmesi. *Sport Sciences*, 14(2), 22–23.
- Aygün, M. (2018). *Buz hokeyi sporcularının duygusal zekâ ve liderlik özelliklerinin sportif sürekliliğine güven üzerine etkisi* (Tez No: 515547) [Doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Baçoğlu, U. D. (2018). Patika oryantiring sporuna katılan bireylerin cinsiyet değişkenine göre özgüven düzeylerinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 31–39.
- Baştuğ, G., Duman, S., Akçakoyun, F., & Karadeniz, F. (2016). Football referees; stress, self-confidence, decision making Futbol hakemlerinde; stres, özgüven, karar verme. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 5399–5406.
- Bostancı, T. G., Özen, G., Yıldız, N. O., & Üzüm, H. (2016, November 18–20). *Studying self-confidence perception of school of education and sports students in terms of different variables*. The 10th International Conference in Physical Education, Sports and Physical Therapy, Fırat University, Elazığ, Turkey.
- Damar, İ., & Uçan, Y. (2021). The investigation of self-confidence levels of adult individuals who do and do not do sports. *International Journal of Physical Education Sport and Technologies*, 2(2), 1–10.
- Demir-Tekkurşun, G., Namli, S., Hazar, Z., Türkeli, A., & Cicioğlu, İ. (2018). Bireysel ve takım sporcularının karar verme stilleri ve mental iyi oluş düzeyleri. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(1), 176–191.
- Deryahanoğlu, G. (2014). *Kick boks hakemlerinin karar verme ve atılmalık düzeylerinin algılanan mesleki yeterlilik üzerine etkisinin incelenmesi* (Tez No: 377637) [Yüksek Lisans Tezi]. Sakarya.
- Dilmaç, B., & Bozgeyikli, H. (2009). Öğretmen adaylarının öznel iyi olma ve karar verme stillerinin incelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 171–187.

- Doğru, Z. (2017). Beden araçlarından ve spor bölümlerinden güven ve özerlik algıları ile ilgili değerlendirmeleri. *Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 13–23.
- Egesoy, H., Eniseler, N., Çamlıyer, H., & Çamlıyer, H. (1999). Elit ve elit olmayan futbol oyuncularının karar verme performanslarının karar verme hızı ve verilen kararın doğruluğu açısından karşılaştırılması. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 1–10.
- Feltz, D. L. (1988). Self-confidence and sports performance. *Exercise and Sport Sciences Reviews*, 16, 423–457. [CrossRef]
- Ghareeb, M., & Kaya, M. (2022). Futbolcuların karar verme stillerinin bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 119–131.
- Gökkaya, D., & Biçer, T. (2017). Psikolojik beceri kistası olarak özgüvenin elit sporcuların performansına katkısı; boks milli takımı örneği. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 25.
- Güvendi, B., Can, H. C., & Işım, A. T. (2020). Triatlon sporcularının zihinsel dayanıklılıklarının karar verme stilleri ile ilişkisinin incelenmesi. *International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*, 6(1), 146–160.
- Hansson, P. H., & Andersen, J. A. (2007). The Swedish Principal: Leadership style, decision-making style, and motivation profile. *International Electronic Journal for Leadership in Learning*, 11(8).
- Işım, A., Güvendi, B., & Toros, T. (2019). Amatör lig futbolcularında sporda ahlaktan uzaklaşma, güdül iklim ve karar verme. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(1), 54–62.
- Karagün, E. (2014). Self confidence level in professional athletes: an examination of exposure to violence. Branch and socio-demographic aspects. *International Journal of Human Sciences*, 11(2), 744–753.
- Kartal, E. (2021). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinde duyguların karar verme ve öz yeterlik üzerine etkisi* (Tez No: 696207) [Yüksek Lisans Tezi]. Sakarya.
- Kaya, B., & Tuncel, S. (2021). Takım sporları hakemlerinin iletişim becerilerinin ve öz güven düzeylerinin değerlendirilmesi. *International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*, 7(2), 605–622.
- Kıratlı, E., & İkizler, H. C. (2021). Tenis hakemlerinin empatik eğilim düzeyleri ve karar verme stillerinin incelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(2), 102–111.
- Kural, B. (2013). *Dağcılarının stresle başa çıkma tutumlarının karar vermede özsaygı ve karar verme stilleriyle ilişkisi* (Tez No: 359432) [Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Kuzgun, Y. (2000). *Meslek danışmanlığı*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Phillips, S. D., Paziienza, N. J., & Ferrin, H. H. (1984). Decision making styles and 9. Problem solving appraisal. *Journal of Counseling Psychology*, 31(4), 497–502. [CrossRef]
- Scott, S. G., & Bruce, R. A. (1995). Decision making style, the development and of a new measure. *Educational and Psychological Measurement*, 55(5), 818–831. [CrossRef]
- Simmons, P. (2011). Competent, dependable and respectful: Football refereeing as a model for communicating fairness. *Journal: Ethical Space. International Journal of Communication Ethics*, 3(4), 33–42.
- Taşdelen, A. (2002). *Öğretmen adaylarının farklı psiko sosyal değişkenlere göre karar verme stilleri* (Tez No: 116971) [Doktora Tezi]. İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Tekin, M., Özmutlu, İ., & Erhan, S. E. (2009). Özel yetenek sınavlarına katılan öğrencilerin karar verme ve düşünme stillerinin incelenmesi. *Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 11(3), 42–56.
- Tekin, M., Taşgın, Ö., & Baydil, B. (2009). Çeşitli değişkenlere göre taekwondo hakemlerinin tükenmişlik düzeylerinin belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(3), 1001–1012.
- Tekkurşun Demir, G., Namli, S., Hazar, Z., Türkeli, A. & Cicioğlu, H. İ. (2018). Bireysel ve takım sporcularının karar verme stilleri ve mental iyi oluş düzeyleri. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(1), 176–191.
- Yerebatan, Z. (2019). *Basketbol klasman hakemlerinin karar verme stilleri ve özgüven düzeylerinin incelenmesi* (Tez No: 567417) [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.